

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

THEOGNI.

DIS MEGARENsis SEN-
tentia Elegiacæ, Græcè & Latinè,
unà cum eiusdem argumen-
ti reliquijs,

• . . . Phocylidis	129	— Rhiani	127
• . . . Pythagoræ	147	— Eratosthenis	199
• — Solonis	195	— Panyasidis	901
• — Tyrtæi	171	— Lini	203
— Naumachij	183	Menecratis	Ibid.
— Callimachi	183	Posidippi	Ibid.
— Mimnermi	189	Metrodori	205
298 — Eueni	295	Simonidis:	Ibid. 293
Seniorum libello.			

Omnia in usum Scholarum collecta, & ad uerbum
conuersa per Eliam Vmetum, & IACOBVM
HERTELIVM Curien. Variscum: Carmine
uerò Latino partim à Hieronymo Osio Tu-
ringo, partim ab alijs expressa.

Bibl. Sec: Coll: Auct: Soc: Labi
ACCESST in studiosorum gratiam,
Homeri Batrachomyomachia, item La-
tino carmine à Hier. Osio red-
dita.

BASILEAE,

କୋ
କୋ
କୋ
କୋ
କୋ
କୋ
କୋ
କୋ
କୋ
କୋ

TINC LY TIS AC CLARISS. VITIIS,
autoritate, uirtute, doctrina ac sapien-
tia præstatiſſ. atq; ampliſſimiſ, D. Conſu-
lib. ac Senatorib. celeberrime ac potentiſſ.
Reip. Dantifcanę, Dominis atq; pa-
tronis ſuis colendis.

*Vt celebrare Deum facundi, aut conde-
re uates*

*Clara Ducū bello, pace' ue gera ſolēt:
Nequa ſuam hiftorijs adimant obliuia uitam,*

Sint' ue parum ſcræ posteritatis opus.

Aut figmenta docent ueri quibus inſit imago:

Ingenioſa ſuum fabula pondus habet.

Aut præcepta, regi mores quibus utile, tradunt:

Quæ pius in promptu ſemper habere labor.

Tale Theognis habet (Siculæ quem gentis alumnū

Esſe ferunt) dignum ſepe poema legi.

Vrbem Cecropijs uicinam prodit Athenis,

Huic Megaram patriæ fama dediſſe locum.

Qui præcepta bonis de moribus aurea tradit,

Doctrinæ unde peti uel genus omne potest.

Publica uita regi quibus, ex priuata rēquirit:

Hic morum ſpeculum creditur eſſe liber.

Ethnica nam scriptis cœleſte docentibus illam

Dogma carens, gens eſt talibus uſa libris:

Qui, quæ posſet agi ſine crimine uitæ, docerent,

Virtutem uitij ne uiolaret amor.

*Prestantes quos doctrinæ ratione tenebant,
Hos uitæ normam poscere moris erat.*

*Qui, quas de morum tradunt moderamine leges,
Indice naturæ iure docere solent.*

*Et, cùm præcipue sint dicta rotunda Poetis,
De re sepe loqui que grauiore solent:*

*Illos artifices morum rata iure uetus as,
Horum non minimi fecit ubiq; libros.*

*Qua tulit ars magnas tribuente Poetica laudes,
Huius et in precio nobile nomen erat.*

*Dux Troiana petens Agamemnon regna, Poetam
Custodem domui destinat esse suæ:*

*Esse putans dignum, cui, dum foris arma gerebat
Ipse, suæ ius Rex traderet omne domus.*

*Maius Alexandro quid prisca tuebitur ætas
Rege, prior famæ gloria quem' ue uehet?*

*Mæonidæ quantos tamen ipse dicarit honores
Vati, fama fide digna docere potest:*

*Qui data cum sinerent cessantibus ocia bellis,
Illi in manibus lector habebat opus.*

*Quin capiti codex puluini præbuit usum
Nocte yiri: curæ tam liber ille fuit.*

*O' dignum domino terrarum principe uatem:
Hic erat ingenio summus, at ille ducum.*

*Contulit urbs etiam cui tantas Attica laudes,
Eximum tanti fecit et huius opus:*

Quolibet ipsa legi totum curaret ut anno

Ciubus,

Ciuibus, ut peterent hinc documenta, suis.

Sic habitum scriptis Ascræ i uatis honorem,

Discimus à prisci temporis esse uiris.

Pausanias Helicone sibi hæc in monte recenset,

Plumbo insculpta suis uisa fuisse notis.

Hunc, pueri discunt uelut hac ætate precandæ

Formas, autorem discere moris erat.

Fama Syracusis sic quem regnasse fatetur,

Simoniden Hieron fertur amasse senem.

Et tumido sermone grauem rex Aeschylon idem:

Hi duo deliciæ Principis huius erant.

Polycrates Teium dilexerat Anacreontem,

Qui Lyrico Veneris carmine lusit opus.

Rex usum Archelaus Macedo grauiore cothurno

Euripidem secum uiuere passus erat.

Sic Ptolemæi etiam Philadelphi regis honorem

Callimacho uati gratia magna dedit.

Antigono Macedum regi testatur Aratum

Ante alios charum fama fuisse uiros.

Cæsar is Augusti clementia quanta Maronem

Fouerit, autores qui meninere docent.

Illa, Ducum eximios, Regumq; fuisse poetas

Curam, exempla, uelis ne dubitare, probant.

At nunc penè suos desiderat orba patronos

Aonidum, et digno turba fauore caret.

Princeps rarus adest Musis hoc tempore fautor:

Qui facit hoc, uni forte secundus crit.

Ut tamen inuenias paucos, qui munera current,
 Quos dare Pegasides ex Helicone solent:
 Sunt tamen, excellunt hac qui uirtute iuuandi,
 Nilq; patrocinij ferre grauantur open.
 Te quibus ascribi decet inclyte iure Senatus
 Dantiscane: fidem testis Apollo facit,
 Quem meriti preclara tui monumenta fateri
 Cogunt, se non hoc posse referre bonum.
 Ceu iacet Arctois non clarior altera terris
 Vrbs hac, consilijs quam tua cura regit.
 (Vrbs, Germana potest merito que Roma uocari:
   Namq; potens regni diuitis æquat opes)
 Sic alio reperire locum uix orbe licebit,
   Maior ubi Musas gratia lausq; fouent.
 Hanc meus ob causam cupiens sua grata probari
   Pectora, uile dedit carmine Phœbus opus:
 Quo uates Romana loqui nunc uerba Theognis
   Doctus, utroq; potest, si iuuat, ore legi.
 Hunc, omni fame clarissime laude Senatus,
   Auspice te gestit uulnus habere librum:
 Eset ut æterno uis quedam pignoris euo
   Huius, et officij non pereuntis honos.
 Qui petit autorem ne parui muneris osor,
   Iudicio reputes dum grauiore, premas.
 Sed iuuet exiguis pro uiribus ipsa uoluntas,
   Que quandoq; parem uim facientis habet.

V. Gen. & Magn. studiosiss.

Hieron. Osius.

I A.

*JACOBVS HERTELIVS
Iodoco Iungio Brisacensi, optimæ
spei adolescenti,*

S. D. P.

Vandoquidem, Iodoce charissime, nihil animis hominum magis inhæret, quam id cui à teneris consuetūt: idq; quod tenerum est, ut ait Seneca, proximis applicatur: uniuersae hominum societatis permagni interest, ut ab ineuntibus statim annis mortales optimis, quæ per totā uitam usui futura sint, assuecere discant. Quia uero ætatis imbecillitates iuuentus ad malum quam ad bonum proclivior, minus considerat, profutura ne obfutura sint, quæ tractat: opus est, ut per adultiores, quibus cura eius qualicunq; modo incubit, à turpibus ad honesta, à uitijis ad uitutum amorem deducatur. Id autem nulla commodiore uia, quam per liberalem institutionē, fieri potest. Tāta enim eius uis est in utrāq; partem, ut nulla tam bona possit esse natura, quin illius quasi excolendæ cura intermissa, uitiosa redda-

tur: nullà item tam mala sit, quæ non ad frugem liberali ac fideli institutione redigatur. Proinde cum adulta hominum ætas ad omnia minus docilis tractabilisq; sit, quām rudes illi iuuentutis anni, qui instar ceræ quamlibet impressionē admittunt facile: tum generosi mores, ut ille ait, imbuendi sunt, cum tener est animus: tum optimis assuescendum, eaq; discenda quæ nec grandinē, nec uim, nec Iouē ipsum, ut Plato inquit, extimescat: quæ quoq; cum naufrago salua enatare, nec à latronibus eripi queant, cū ad quæ uis cereum adhuc est ingeniu. Nam postquam annis iam quasi dirigit animus, partim ægrè, quorū praua consuetudine, fuimus infecti, dediscimus: partim, quæ nescimus, nō nisi maxima nobis inculcari difficultate possunt. Quò elegatissima metaphora hac respexisse uidetur Ouid.

Quæ præbet latae arbor spaciantibus umbras,

Quo posita est primū tempore, uirga fuit.

Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,

Nunc stat in immensum uiribus aucta suis.

Hec perita rerum antiquitas cōsiderans, quæ nihil non egit ut Res publicæ optimè constitutæ in suo flore permanerent, iuuен-

D E D I C A T O R I A.

juuentutem, cui seminarium totius hominum conuersationis, optimis quibus uis non tam artibus & disciplinis, quam morum uitæque præceptis imbuendam curauit. Non ignara, & sine literis rudes inertesq; & cum literis parum utiles fore homines, nisi honestati uite quam primùm assuefierent. Plus enim deficere quam proficere eum, qui doctrina proficit, & moribus deficit, praeter ueterum sapientum testimonia, quotidiana docet experientia. Non autem quæuis temerè, & citra delectū, teneris puerorū animis obtrudi passa est: sed eos autores, qui & pietatem, & præcepta de morum uirtutibus continerent, proposuit. In quorum autorum numero, Poetæ, qui uel mira ingenij industria clarorum virorū egregia facta in exemplum posteritati descripta reliquissent, uel quam breuissimis, maximeq; illustribus sententijs doctrinā morum essent complexi, suo quodam iure facile primas obtinuerūt: unde & nōmē illorum in maxi cultu, maximaq; ueneratiōe apud optimos quosuis extitisse non ignoramus. Plato, philosophiæ quidam sol, huiusmodi Poetas non du-

bitat nunc deorum filios, nunc prophetae
tas appellare. Et tantum abest ut è Repu-
blica sua eiecerit (quod ijs fecisse legitur
qui diuinā poeticē arte ad lasciuiam, tur-
pesq; amores abusi erant) ut & ipse testi-
monijs eorum usus, & alijs exemplo suo
præclarissima ipsorum monumēta euol-
uendi autor fuerit. Sicut eius rei locu-
ples testis est honestissima creberimaq;
apud ipsum Solonis, Tyrtæi, Homeri,
Hesiodi, & aliorum melioris notæ men-
tio. Socratem, qui ipsius Apollinis ora-
culo sapiens pronunciatus est, Euripide
Tragico familiarissimè usum esse, nemo
nescit. μεσῶν θράπαπτες, καὶ αὐτῶν αὔρατοπες,
ab Hesiodo & Pindaro nūcupantur. Stri-
bo autem lib. i de Situ orbis scriptū reli-
quit, ueteres τὴν πρώτην παικτικὴν, ut om-
nium doctrinarū antiquissimam, philo-
sophiam quandam perhibuisse. Quippe
quę à teneris nos unguiculis ad uiuendi
rationes perducat, mores atque affectus
edoceat, quæq; gerenda, declinanda' ue-
sint, quadam cantus suavitate præcipiat.
Et quò magis suā erga huiusmodi ἀθηναῖς
παικταῖς gratitudinem testatam redderet,
iunenesq; ad bonarum rerum studia, mo-
rum q;

rumq; integritatem excitarent: statuie ac imaginibus eos honestari, poemata ipsorum in publicis Deorum celebritatibus, alijsq; conuentibus recitari, optimasq; sententias templorum foribus, tanquam Deo dignas, imò ab ipsis Numinibus usurpatas, affigi, nec nō aureis preciosissq; materijs insculptas ad omnem posteritatem conseruari curauerunt. Quemadmodum ex Platone, Xenophonte, Pausania, Plutarcho, Athenæo, alijsq; veterissimis scriptorib. & iam dicta, & alia plura, de Poetarum excellentia & utilitate cuius obuia sunt: nec patitur epistolæ angustia huc omnia referre. Etsi uero Christianæ professionis homines, sinceræ Religionis Pietatisq; studium nō ab huiusmodi autoribus, sed ex sacrosanctæ Scripturæ fontibus petere debet, & possunt, ut quæ sola salutem & æternam beatitudinem per I B S V C H R I S T I, ueri Dei ueriq; hominis meritum credentibus paratam esse monstrer, præceptaq; ad Christianam uitā utilia copiosissimè præscribat: tamen Poetarū quoq; (qualium scripta iuuētuti proponimus, & ut ab alijs idē fiat omnib. uotis optam') lectione & usus-

usurpatam, & in non contemnendo pre-
cio habitam, habendamq; esse, grauissi-
ma sanctissimorum in Ecclesia Dei uiro-
rum exempla & autoritates comprobát:
quarum paucissimas, ob eos qui parum
dextrè de illustribus poetarum monu-
mentis sentiunt, in mediū proferre pla-
cuit. D. Paulum, electum illud Dei o-
mnipotentis organū, Poetarū libros euo-
luisse, & ut etiā Clemens ait, ad ædifica-
tionem curamque aliorum, testimonija
eorum uti non erubuisse, Sacrarum lite-
rarum ueritas testatur. Sic enim Act. 17.
ubi Deum esse probat, Aratum uetusissi-
mum poetam citat. Cor. 15. ex Menan-
dro Comico malorum consortia fugien-
da monet, quòd prauis colloquijs boni
mores corrumpantur: quod testimoni-
um in Comicis nostris nō est omissum.
Cretensium mores Tit. 1. ex Epimenide
uate Cretensi graphicè depingens ait: ορθοί
τις δει ψυχαὶ, πάντα θηέται, γατέρες αὔγεται. Gre-
gorius Nazanzenus, ob excellentiam
Theologus dictus, scriptis poetarum mi-
rè delestat, & sacrorum carminum
uolumen posteritati reliquit: quod non
solùm priscis temporibus propositum
est

est pueris, ut Socrates, Sozomenus, Orosius & Eutropius scribunt, uerum etiam hodie à doctissimis uiris in delicijs habent & excolitur. Quid de Iohanne Chrysostomo patriarcha Constantinopolitano sub Arcadio & Honorio Impp. anno Christi 461. dicam, qui Aristophanis Comœdijs etiam noctu pro puluino usus est? Quid de Eustathio Thessalonicense, cuius etiam hodie eruditissimi in Homerum, ingeniorum fontem, commentarij extant? Neque mihi hoc loco temperare queo, quo minus etiam D. Basiliij Cæsariensis, cui uirtutum splendor Magni cognomen peperit, uerba adscribam, de eorum Poetarum lectione, qui bonorum hominum dicta facta ue narrassent: quales præ cæteris fuerunt, Homerus, Hesiodus, Theognis, Phocylides, Pythagoras, Solon, Tyrtæus, & alij. Sic ergo in Admonitione ad adolescentes, quo pacto ex gentilium scriptis proficerre queant, ait: επὶ τούτου παρασκευὴν πάντοις, καὶ λογοτοῖς, καὶ ἱστοροῖς, καὶ πᾶσιν αὐθράπτοις ὀμιλητέορ, ὅθεν αὖ μέλλει πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέλεια τις ἔσεσθαι. καὶ μετ' ὁλίγορ. εἰ μὲν οὐδὲ στις οἰκαέτις πρὸς αὐλάντες τοῖς

τοῖς λόγοις, πεδρυορ αὐτὸν οὐκέται γνῶσις γένεται. εἰ δὲ μή, αλλά τό γε παράλληλα θεότατας καταμεθεῖν τὸ διάφορον οὐ μηρὸν εἰς βιβλίωσιν τῷ φιλοτίου. Hoc est: Poetis & oratoribus, omnib. hominib. utendū, unde futura sit aliqua utilitas, quæ ad animæ faciat ædificationē. Et paulo pōst: Et si nostrorū sermonū atq; gentilium ulla est conuenientia, nobis illorum ualde conferet notitia· sit minus, eos saltem simul conferendo, differētiam discere licebit, cum ad melioris optionem atq; delectum non patrū comparatio ualeat, & inferiora sæpe collata sint potioribus ornamento. Nec ab his dissentit Philo sapiētissimus, dum libro de Agricultura, de puerorum studijs in hunc modum differit: φυτὸν σωτῆρα Ἰησοῦ μὴν
 cὶν ἀλιπίᾳ παυδικῇ ψυχᾶς μοχσόν ματα, ὥρον παρετὸς αὐτὸς τιθωνόεται. ἐγι δὲ ταῦτα, οὐ τὸ γράφειν
 καὶ αὐτογινώσκειν σύγχοιστον εἰπεῖν δύσκολον, οὐ τῷ παρεσόφοις ποιητῶν ἀπεριβήνει δρόσουνα, γεωμετρία,
 οὐδὲ οὐ περὶ τὸς ρυτοριὸς λέγεις μελέτη, οὐδὲ οὐκ
 πασα τῆς ἐγκυπλίας παυδεῖας μεστή. Quæ uerba Latinis auribus sic sonant: In seram au-
 tem primū in puerilis ætatis animas,
 surculos, quorum fructus ipsas enutriat.
 Sunt autem hi, scribendi legendiq; certa
 indu-

industria, eorum quæ apud sapientes poetas habentur diligēs scrutatio, geometria, oratoriæ facultatis meditatio, & universalis liberalis musica. Atque hæc quidem de Poetarum autoritate & lectione paucis attigisse, non planè *κατὸς τῶν εἰλεῶν;* sufficiat. Haud enim parem humeris susciperem prouinciam, si ex singulis Christianis scriptoribus (ut de gentiliū myriadibus taceam) Poetarum & laudes colligere, & osorum calumnijs occurrere conaturer. Ego itaq; tantorum uirorum iudicio & consilio incitatus, iuuentuti, cuius informādæ mihi quoq; curā scis incūbere, hac in parte, quod ad optimorū poetarum studium attinet, labore quidē duro, animo uerò non & gro consulere studio, cum hanc meam esse Spartam non ignorem. Mirificè enim peritæ rerum antiquitatis, quæ, ut Plato uult, *κρέπτωμα καὶ διὰ οὐτέρηθεν τὸ γένος,* exemplum sequi, & quantum par est, alijs ad idem faciendum autor esse placet. Hac de causa, cum labores nostros, quos in Comicorum L. scriptis ab interitu vindicandis exhaustimus, meliorū literarum studiosis non ingratos animaduerterem: facile, nūquam satis

satis laudati viri D. Ioānis Oporini, cō-
patri ac amici mei obseruandiss. cōsilio
acquieui, qui me, ut horum quoq; poeta-
rum, quos hic damus, scripta collecta iu-
uentutis studijs communicarem, incita-
uit. Theognide ergo γνωμωτάτῳ, cum
uersione & doctissimis ELIAE VINETI
Annotationibus, ex arbitrio D. Typogra-
phi, præmisso, reliquorū Poetarū omnīū
scripta ex diuersis hinc inde autoribus
congessimus, congesta fideliter interpre-
tati sumus, & ad puerorū captum quām
proximè accommodauimus. Nec iuue-
nilibus in genijs inutilem hanc nostram
operam fore speramus. Castissima enim
saluberrimaq; de moribus præcepta pro-
ponit, quæ usum non pœnitendum in o-
mnes uitæ huius partes, si rectè percipiā-
tur, sint allatura. Præterea Græcæ lingue
(quæ comptissima est in his autoribus)
cum Latina collatio, non parum emolu-
menti ad uberiorem eruditionis thesau-
rū comparādum adferet: ijs præsertim,
qui alias uia magistri uoce destituti, ipsi
sibi præceptores esse in Græca literatura
coguntur. ut plures commoditates, quas
præter iuniores etiam adulti hinc hauti-
re pos-

te possunt, sciens præteream. Non parum tamen doctissima Stobæi interpretatio, unde non paucas sententias transcripsimus, nos iubet. Versionem Latino carmine, sui cuiq; interpretis nomine præfixo, ne alienis nos ornare plumis uidetur, subiecimus, ut Græcæ elegantiæ cum Latina melius perspiceretur conuenientia, ab ijs qui iam absq; cortice in Græco studio natate queunt. Nōdum carmine redditâ, pro nostra tenuitate pedibus astrinximus, ita ut quam proximè Græca sententia exprimeretur. Alicubi lectionis uarietas margini est aspersa. His omnibus eiusdem, si non carminis, tamen argumēti libellus Seniorū insertus est, ut quam absolutissimam de moribus, totaq; uita laudabiliter instituenda doctrinam, optimorum hoc Poetarum Opus teneris puerorum animis proponeret. Et hæc quidē omnia nunc secunda hac editione magis exornata & emendata.

Ne uero, chatissime topoce, mireris cur sub huius nostri laboris initium mentionem tui fieri uoluerim, breuiter causæ iusta sunt exponedę. Cum in priore editione dedicatio parum feliciter cessisset,

(distantia'ne loci, an temporis interuallo.
contigerit, ut ex eorum animo effluxerim,
quibus pro benevolentia dudū exhibita
gratificari uicissim conabar, incertū
est) uiri quidam doctissimi & præcepto-
res optimè meriti autores erant, ut in al-
tera editione his meis, qualescunq; sunt,
lucubratiunculis alium quendam patro-
num eligerem & præficerem. Nemo igitur,
hoc quidem tempore, mihi sese obtu-
lit, quānī tu i o d o c e optime, cui gratius
futurum hoc Poetarum opus confide-
rem. Nam primū uerè tibi testis esse
possum, te, ex quo meae disciplinæ & do-
mesticæ cōsuetudini fuisti cōmissus, mei
semper & amantissimum & studiosissi-
mum extitisse: ab instituentis, præcipien-
tis monentisq; ore attenrē pependisse:
& in summa, nihil quod fidelis discipuli
erga præceptorem suum est, abs te alienū
putauisse. Quæ res fecit, ut supra mo-
dum animus meus amore tui fuerit in-
census: præsertim cum animaduerterem
te hanc laudem cum paucis hodie disci-
pulis (quæ peruersitas est hominum no-
stro seculo deplorata) communem habe-
re. Huc accedebat diligentia, qua tantos
qui-

quidem non inuita Minerua progressus fecisti me præceptore, ut non sine laude & maximi fructus spe ad grauiora studia & publicas lectiones aditus tibi sit concessus. Et nunc quidem optimas in liberalibus disciplinis procedendi occasiones habes: non desunt præceptores & fidelite & eruditione præstantissimi: & quod ego maximi facio, exemplum domi habes omnium uirtutum & morum integritatis, grauissimum uirtutum tuum auunculū, meum amicum, D. IOAN-
NEM VITVM SCHEIB, Iuris utriusq; Do-
ctorē excellētissimū. Huic nihil gratius, nihil optabilius, nihil etiam iucundius esse sat scio, quam si te optimarum artiū sciētia excultū, nec nō honestate uitę, morumq; probitate exornatū uiderit. In te enim uenerandę suę senectutis unicam subsidij spem positam habet, te ut animā suā paterno amore prosequitur: & quod singulare Dei donum est, ita quæ tua sunt curat, ut parentum præsentia quidē, non autem fide, cura & amore priuatus meritò uidearis.

Age igitur Iodoce suauissime, perge ut cœpisti in cursu honestatis persistere: stu-

de quantum potes, expectationi tanti uiri tuorumq; amicorum satisfacere, fuge quæ quoq; modo honestati labem afferre possent, amore sincero tuos præceptores obserua. Et ne plura, lege, quæ optimi hi autores (quos ideo tibi nunc dicandos esse censui) & grauissimè & doctissimè scripserunt: tum (inuocato prius ad omnia diuino Numine, pro successu felici) & hæc & reliqua, quæ ad officium honesti adolescentis requiruntur, assequeris. Accipe etiam hoc qualemq; animi mei apud te μυημόσωερ, sincero animo: & ut cœpisti, me amare non desine. Vale, cū domino auunculo tuo ornatissimo. Datæ Basileæ, ex ludo nostro ad D.

Petrum, Calend. Iulij,

1563.

HIE-

HIERONYMVS OSIVS
candido Lectori S.

CVM præter alios autores Græcos, & Theognidis sentētias ijs enarrarē adolescentibus, qui me priuato præceptore utūtur, et horū aliquos ad artē Poeticam proclives, ac idoneos esse, uena ipsorum ostenderet: ut ad exercitia Poetica meo eos exemplo eò magis incitarē, Theognidis, aliorumq; Græca Poemata Latino carmine ita quidē uerti, ut & uerba & sentētias autorū, quantū omnino fieri potuit, disertè & perspicuè expresserim: ut nō dubitē candidū ac eruditū lectorē fassurū esse, meā uersionē uel cōmētarij loco in hos scriptores esse posse.

Quanto uero labore opus fuerit antē, quam hoc præstare potuerim, & propter obscuritatē sententiārū, & confusaneā earundē farraginem uerū sensum assequi, ac perspicuè reddere: lectores peritos artis Poeticæ, ac candore, & iudicio præditos, iudices facio. Adeò autem suaves, ac plenas doctrinæ sentētias Theognis, Pythagoras, Phocylides, & reliqui tradiderūt, ut de eis iure dici illud Horatij posse uideatur: Omne tulit pūctū, qui miscuit utile dulci.

Hæc Poemata cùm ego, quo potui, Dei beneficio, carmine perspicuè reddiderim: spero hunc meū laborem adolescentibus literarū studiosis gratum ac utilem fore. Vale candide Lector, & meas has lucubratiunculas qualescunq; boni consule.

ELIAS VINETVS SAN-

to, Lectori.

V M ocij plurimum anno superiore
 apud Franciscū Sangelasiū Engulif-
 mēsis Ecclesiæ Decanū, uirum cùm
 generis splendore, tum ingenij dex-
 teritate apprimè nobilē, nactus fuiſ-
 sem: id totū, quantū per aduersam ualetudinē licu-
 it, in iucūdissima Græcorū poetarū lectione à me
 cōtritum est. qua quidē in re cōſilium eorū lubens
 fecutus sum, qui antiquo s scriptores eo legendos
 ordine cēsent, quo & uixerunt & scripſerūt: quòd
 recentiores à uetustiorib. semper habeāt quidpiā,
 quod non facile intelligas, niſi prius illos diligen-
 ter legeris. Per lectis igitur, quorū fuit copia, uetu-
 ſiſſimis quibusq; cuiusmodi sunt Homerus & He-
 ſiodus, Theognidē tandem in manus ſumpli: cuius
 ſentētias licet graues eſſe nō dubitarē, eo tamē in-
 tellec̄tu mihi faciles fore ſperabā, quòd crederē ni
 hil eſſe illic quod à posterioribus, quos aliquando
 legerā, nō fuifset luculētius tractatum. Verūm uix
 dum ē portu ſoluera, cum tot ſubitō emergunt ſco-
 puli, tot ſtatim obortæ nubes, cœlūq; diēq; eripi-
 unt oculis, ut à proposito facile his deterritus fuif-
 ſem, niſi cupido huius cōficiēdi æquoris me planē
 obſtinata iam inde cepiſſet, ex quo primūm à præ-
 ceptorib. meis Aristotelis aliorūq; ueterū ſcripta
 prælegi mihi cœpta fuerāt, quę huius poerē ſentē-
 rijs ueluti ſuauiſſimis floſculis inſpersa eſſent.

Cū igitur p̄ergere obſfirmato prorsus animo cer-
 tū eſſet, quę ad tā difficile periculofamq; rē conſi-
 ciendā cōducere uifa ſunt, ea diligēter omnia adhi-
 bui,

Bui, cuiusmodi sunt cùm uariorū codicū, locorūq;
 ex eodē autore ab alijs scriptorib. citatorū diligēs
 collatio: tum syncerū & acre amicorū meorū, ui-
 torū doctōrū, unā cum meo, iudiciū: inter quos Pe-
 trus Panætius, & Iacobus Gupylus, facile principes.
 quā quidē diligētia abscissis, abiectis, trāspōsi-
 tis multis, effectū tandē est, ut instituto satisfece-
 rim meo, perlegerim bonū poetā, eorumq; quæ in
 eo corrupta erāt, bonā magnāq; partē obiter casti
 gauerim. Ceterū cū in eo totus essem, Ioan. Lo-
 doico Tiletano, typographo diligētissimo, rē pate-
 feci, cum in eius bibliopolī, quærēdi ex eo exem-
 plaris gratia aliquādo me cōtulisse: quā ubi intel-
 lexisset, rogauit uehementer, ut si quid haberē in-
 eum autore, quē esset breui excusurus, cōmunicā-
 rē. me sibi, studiosisq; omnib. gratum facturum. Id
 autē perfacile impetravit ille, quādō ineunte hac
 æstate huc ueni, cādide lector: cui in tuā gratiā pu-
 blicādum tradidi, quicquid fuit nostri in Theogni
 dē laboris. quē autorem utinā tā totum restituere
 omnino potuissēm, quām cupiebā. Is enim tam de-
 prauatus fuit, tā lacer, tam mācus, ut nulla diligēn-
 tia, nullo labore, nullis deniq; quantislibet uigilijs
 id præstare potuerim. quæ res in causa est, ut in La-
 tinum sermonem à me conuersum non habueris.
 Quod reliquum igitur hīc desiderabitur, id ab alio
 interim dum fœlicius expectabis, nostro hoc la-
 bore, quantuluscunq; est, fruatis, eumq; boni con-
 sulas uelim. Vale, Lutetiæ, Calendas

Sextil. 1543.

• E O.

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

Τὸν αὐτὸν σόλωνθ.

ὅργα Ἰνπογονᾶς νῦν μοι φίλα, καὶ θεούσα,
καὶ μηδέωρ, ἀ τίθησ' αὐτῷ πάτερ σὺ φροσιώνα.

Τὸν αὐτὸν.

γεράσκων δὲ αἰτίωνα διδασκόμενος.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΟΛΩ-
ΝΟΣ οὐρανού.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΥΡΤΑΙΟΥ,
τῷ πόλεμικῆς αἵρετος.

ΕΠΑΙΝΟΣ ΤΟΛΜΗΣ.

Ουτὸν μνησάμενον, ὅτε σὺ λέγω ἀνδρεῖς τίθειν,
οὔτε ποδῶν ράφεταις, ὅτε παλαισμοσιώνας
ἢ δὲ οὐκ πλάνωσι μενέχοι μέγεθός τε βίην τε,
τικώσ ἢ θέωροθρηίκιον βορέιν,
ἢ δὲ εἰ τιθωνοῖ φυλὴν χαρεῖ σφρος ἔη,
πλευτοῖς ἢ μίδεω λιαῖςιν ἐχοπλέον.
ἢ δὲ εἰ τανταλίδεω πέλοπος βασιλού τόρος ἔη,
γλωσσαν δὲ αὐτήτη μετιχόγυρων ἔχοι.
ἢ δὲ εἰ πάσσαν ἔχοι μόξαν, πειθὼν θάρεος αἰλούς.
ἢ γαρ αὐτὸς ἄγαθος γίγνεται εὐπολέμω,
εἴ μέ τε τλαίη μενό δρῶμοφόνοι αἴματόσυντα.
καὶ Δημόρος ὁρέγωτε ἐγγύθεν ισάμους.

Eiusdem Solonis.

Nunc autem Veneris & Bacchi munera grata mihi sunt,
Et Musarū, quæ gaudio homines afficiunt & recreant.

Eiusdem.

Senesco autem semper multa discens.

FINIS RELIQVIARVM
Solonis.

EX TYRTAEO, DE
uirtute bellica.

AVDACIAE LAVS.

Non memorādus mihi uir, nec in precio habendus uī
Seu uirtutis pedum seu gratia luctae: (detura
Neq; si Cyclopum habeat magnitudinem & robur,
Et currendo uincat Thracium Aquilonem:
Et forma sit uel ipso Tithono præstancior,
Et locupletior quam aut Midas aut Cinyras reges;
Neq; si Ramalidem Pelopem regno uincat,
Linguamq; Adrasti suauissimam habeat.
Neq; si gloriā omnē præter bellicā fortitudinem habeata
Non enim uir bonus est in bello,
Si non sustineat cædem uidere cruentam,
Et proprius hostem stare cupiat.

Hac

καὶ αἱρετὴ τὸ δὲ ἀεθλὸν σὺ αὐθρώποισιν ἀγαγόν·

καλλιστόμενος φέρει γίγνεται αὐδεῖ νέῳ.

Ἐπειδὴ δὲ ἐσθλὸν τὸ τοπόλητε παντίτε λύμα,

ὅσισ αὐτὸς διαβάσει σὺ προμάχοισι μονῇ
παλευμένος, αἰχρᾶς δὲ φυγῆς ἐπιπάγχυ λάθεται,

φυγὴν διὰ διαβάσεως παραβίβεινος·

Οὐρανὸν δὲ πεσεῖν τὸν πλησίον αὐδραπαρεγὼν·

οὗτος αὐτὸς ἀγαθὸς γίγνεται σὺ πολέμῳ.

αἴψα δὲ μαστινέων αὐδρῶν ἐτρεψε φάλαγγας

πρηχέας, πανδῷ τὸ ἔχεθε λίνυμα μάχης.

αὐτὸς δὲ σὺ προμάχοισι πεσὼν φίλοις ἀλεσε διημόρος·

ἀγυπτεῖς διὰ τοῦτο λαζανέτερος σὺ πλεῖστος·

πελλαὶ διὰ σορῆνοιο λαζανίδος ὄμφαλος εστιν,

λαζανίδος πρόσθιος πρόσθιος ἀλλαμένος.

τὸν δὲ ὀλοφύρεονται μονὸμῶντες, οὐδὲ γοργούτες,

αἴγυαλόν δὲ πόθῳ πάσαις λέπανθε πόλεις·

λαζανίδος παῖδες διὰ τοῦτο λαζανίδοις,

λαζανίδων παῖδες, λαζανίδος γενός ἐξοπίσω.

Ἄλλεποτε λαζανίδος ἐσθλὸν ἀπόλυτον, δολὸν δὲ τοῦ,

ἄλλον δὲ γῆς πορφύρην γίγνεται ἀθανάτος,

ὅμητον δὲ εργάσονται, μονοντά τε, μαρνάμονό τε

γῆς πορφύρης λαζανίδων θῆρος λέγεται δολέσκη·

αἴψα φύει μονὸν λαζανίδα τανηλεγέος θανάτοιο,

τινάσσει δὲ αἰχμῆς αἴγυλαστον σῦχος ἐλοι·

παύτες μὲν τιμῶσιν ὄμμας νέοι, δέ τοι παλαιοὶ

πολλὰ δὲ τέρπυντε παθώμ ἐρχεται εἰς αἰδίλιον·

γηράσκων

Hec uirtus est, hoc optimum inter homines premium,

Et maxime decorat uirum iuuenem, a quo geritur.

Commune hoc bonum est ciuitati, et uniuerso populo,

Si quis uir progressus inter pugnantes in prima acie

Constancer, turpisque fugae prorsus obliuiscatur. (maneat

Vitam et animum patientem obiciens pericula.

Animetque ad mortem obeuntem proximum uirum astans:

Hic uir bonus est in bello.

Statim uero hostium in fugas uertit phalanges

Afperas, suaque industria prelii fluctus regit.

Ipse autem in prima acie prostratus charam amittit uitam,

Ciuitatem, et populos, et patrem honestans:

Multis per pectus et scutum rotundum vulneribus,

Et per thoracem ab anteriore parte sauciatus.

Huic uero lugens pariter iuvenes, senesque,

Et graui desiderio tota ciuitas funus ipsius psequitur.

Huius sepulchrum, et liberi inter homines preclarissimum,

Itemque nepotes, et omne posteriorum genus.

Nunquam eius bona gloria interit, neque nomen ipsius:

Sed quamvis sub terra sit, manet immortalis.

Quem se fortiter gerentem, manentemque, et pugnanteem,

Pro patria et liberis uhemens Mars peremerit.

Quod si effugerit sorte mortis longum inducentis soporem,

Et uictoria potitus splendidam gloriam pugna auferat.

Ipsum ex aequo omnes iuvenesque, senesque colunt,

Multisque iucundis affectus ad orcum abiit.

Senescens

γηράσκων δὲ ἀποίστατρέπει, ὃδέ τις αὐτὸς
βλέπειν, οὐτ' αἰδήσ, οὐτὲ δίνεις ἰθέλει.
ταῦτες δὲ εἰς θάνατοις ὅμως νεοί, οἵ γε λατόντες
εἴησθε ἐν χώρης, οἵ τε παλαιότεροι
ταῦτας νῦν τις αὐτὸς αρετῆς εἰς ἄπορον ἴκενται
πειράσθω, θυμὸν μὴ μεθεῖσθολέμιον.

Τῇ αὐτῷ, ἢ Καλλίν.

μέχρις τὸν Ιατάνειαν, οὐτέ τοι πιμορέξετε θύμορ,
οὐ νέοις, οὐδὲ αἰδήσας αὐτοφίπρεπονας
πολελιώμεθιστες, εἰς τιγλών τὸ δοκεῖτε
πόδαι, ἀταρὴ πόλεμος γαῖαν ἄπασσαν ἔχει.
οὐ νό τις αὐτοίδαθέσθω εἰντιβίως πολεμίζων:
λαί τις ἀποθνήσκων ὑστερήσεται αἴσουτιστω.
τημῆσν τε γαρέσι λαὶ ἀγλαὸν αὐδεῖ μάχεσθαι
γῆς πέρι, λαὶ παίδων, λαγειδίης τὸν ἀλόχο
δινομενέσιν. Θαύματος δέ ποτε ἔσεται, διωτετέ λανδα
μοῖραι ἐπιπλώσιται. ἀλλά τις ιθὺς ἔτιο,
ἄγχος αὐτοχθόνος, λαχί ὑπὸ αὐτοίδος ἀλημορήστοι
ἔλσας τὸ πρῶτον μιγνυμενόν πολέμιον.
Ἐγ γαρέσως θαύματόμ γε φυγῆν εἰμαρμένον ἐστίρ
αὐδεῖ, οὐδὲ εἰ προγόνων ἡ γένος αἴθανάτων
πολλαῖς άγιοτάτα φυγὼν λαὶ Δάπορ αἰόντωρ
θρέχεται, σὺ δὲ σίνῳ μοῖρα λιχον θαύματον.
ἄλλος οὐ μεν ἐπικαστόμιμω φίλος, δὲ γέ ποθενὸς
τὸρ δὲ λίγος φενάχει, λαὶ μέγας, λινὸς τι πάθη.

Senescens autem inter ciues præcellit, neq; quis illum

Ledere, nec irreuerenter nec iniuste cupit.

Omnesq; in sedibus iuuenes simul et æquales
Loco cedunt ei, quiq; maiores nati sunt.

Huius igitur uirtutis ad summum peruenire, nunc aliquis
Nutatur animo, non remittens bellum.

Eiusdem : alias Callini.

Quamdiu torpetis? quando strenuam habebitis animam?

O' iuunes! an non ueremini uicimos,

Obstante ignauiam? In pace autem uobis uidemini
Sedere: sed bellum totam regionem infestat.

Quis scutum aliquis arte in prælio hosti obtendat;
Et aliquis moriens ultimò iaculum emittat.

Honori enim est et ornamento uiro, pugnare
Pro patria et liberis et tenera uxore

Aduersus hostes. Mors autem aderit, quando cumq;
Parcae destinauerint. Sed age quispiam recta perga-

Extenso in altum gladio, et sub scuto forte pectus
Foueat, cum primum incipit committi pugna.

Non enim mortem effugere fatale est

- Virum, neq; si à maioribus immortalibus genus ducatur;

Sepe quis elapsus è pugna, sonituq; telorum

Euadit, sed ipsum domi fatalis mors apprehendit.

Atq; hic sanè nec amicus est populo, nec gratus:

Illū uero magnus et paruus deflere si quid passus fuerit.

Vniuersus

λαῶ γαρ ἔνικαντι πόθος οὐκτόροφονος αὐδρὸς

θνήσκοντος, γάρ αὐτὸν δὲ ἀξιοτίμων.

ἄπειρος γαρ μητρόγορος ὑφθαλμοῖσι ψόφων,

ἔρδαι γαρ πολλῷ μᾶξια μοῦνος εἰσὶ.

Τοῦ αὐτοῦ.

Ἄλλ' Ἡρακλῆς γαρ αὐτοῦ τοῦ γούνος ἐγένετο,

οὐρσεῖτο, ὃ πωλοῦσσις αὐχενία λοξὸν ἔχει.

μηδὲ αὐδρῷ πληθὺν παιμαίνετε, μηδὲ φοβεῖσθε,

ιθὺς δὲ ἐστι προμάχος αἴσιος αὐτῷ ἔχετω,

ἐχθραῖς μοι φυχὴν θέμονος, θανάτον δὲ μελαίνας.

αὐγαῖσιν λιγραῖς ἡελίου φίλας.

ἆγε γαρ οὐ σάρκεως πολυμάσηρντο ἐργοῦ αὐτού μηδε,

σὺ δὲ ὁργήν εἰδάσθητο αὐγαλέα πολέμῳ.

ἴακι μετὰ φυγόντων τε διωκόντων τὸν γυνεόθε,

οὗ νέοι, αἱμφοτέρων δὲ εἰς λόφον ἀλάσσοτε.

Οὐ μὲν γαρ τολμῶσι τῷ αὐλαίλοισι μούνοντες,

ἐστι τὸ αὐτοχθονίου λαὸς προμάχος ἵστας,

παυρότοροι θνήσκοντοι, σάζοι δὲ λαὸν δοπίοισι,

τρεοσαύτῳ δὲ αὐδρῷ πᾶσι αἴπολωλ αρέτῃ.

Οὐδὲν δὲ εἰς δὲ αὖ ποτε ταῦτα λέγων αἰνύσαι γε ἐπαγγελεῖ,

ὅσος αὖ αὐχράτων θάψῃ, γίγνεται αὐδεὶ λακά.

αὐγαλέορ γαρ ὅπισθε μετάφρεσόν ἐστι μαῖζειν

αὐδρὸς φρύγοντος ληίω σὸν πολέμῳ.

αὐχρὸς δὲ ἐστι νένυστα ταπείμονος σὺ λουίνος

νάτομος πιστὸς αὐχενὸς θλερὸς ἐλυλαμένος.

Vniuersus enim populus uirum fortem desiderat
Defunctum, uiuentem uero instar semidei colit.
Nam coram intuencur illum uelut turrim:
Quippe solus multorum æquat facinora.

Eiusdem.

Veruntamen Herculis genus invictum estis:
Confidite, nondum Iouis facies auersa est à nobis,
Nec hominum turbam formidetis, aut metuatis,
Quia recta quisq; hostibus scutum obuertat
Inuisam amissurus animam, mortisq; nigrum,
Sed solis splendori gratum subiturus fatum.
Nostis enim quām grauias sint Martis luctuosī operā,
Nostis etiam impetum permolesti belli.
Et quandoq; fugistis ipſi, quandoq; alios fugastis,
Iuuenes, utruncq; satis experti estis.
Nam ex illis qui audent unā persistentes
Cominus in hostes aduersos impetum facere,
Perpauci occidunt, retroq; seruant populum:
Timidorum autem uirorum omnis perit uirtus.
Vix autem aliquis uerbis explicare possit,
Quanta incurrat mala, uir qui se turpiter dederit,
Ignominiosum namq; est tergum sauciare
Uiri fugientis in aduerso prælio.
Turpe quoq; est cadauer in puluere prostratum,
Aq; tergo hastæ cupide vulneratum.

αλλά τις σὺ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισι

σημειχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδῶσι δακών.

μηρός τε πυγμᾶς τε λάτω, λαὶ σύρνακοι ὥρις

ἀστίδος βύρεις γαστὶ λαλυψάμενος.

λεξιτορῇ δὲ σὺ χαρεῖ τινασέτω ὄβεμον ἔγχος,

λινέτω ἢ λόφον δεινὸν ὑπὸρη λεφαλῆς.

δρῦδων δὲ ὄβερα δρύας διδάσκειν οὐ πολεμίζειν,

μηδὲ ἐπτὸς βελέων ἐπάτω ἀστίδι ἔχων.

αλλά τις ἐγγὺς ἡώρ, αὐτοχεδίον ἔγχει μαρῷ

ἢ φίφει ὅταξων δίστον αὐδέρον ἐλέτω.

λαὶ πόδας πάρα δολίθεις, λαὶ ἐπ' ἀστίδος ἀστίδι δρέσσας

ἐν ἢ λόφον τε λόφῳ, λαὶ λινίλω πινέη.

λαῖς σέρνονται τέρνω πεπαλημένος αὐδεὶ μαχέατο,

ἢ φίφεος λιόκην, ἢ μόρνη μαρῷον ἐλών.

οὐ μέσις δέ ὡς γυμνῆτες ὑπὲρ ἀστίδος ἄκλοβον ἄλλος

πλάσσοντες, μεγάλοις βάλλετε χρυσαδίοις,

λέραισι τε ξεστοῖσι μάνοντίζοντες ἐς αὐτὰς,

ταῖσι πανοπλίαις πλεσίοντισάμενοι.

Τῇ αὐτῇ.

ταῦθα μενται γαρ λαλὸν ἐπὶ προμάχοισι ποσόντα

αὐδέρον ἀγαθον, πορὴ ἢ πατερίδει μαρνάμενον.

τινὸς δὲ αὐτῶν προλιπόντα πόλιν λαὶ πίσιν αὐγός

πλαχθύειν, παύτων ἕστ' αὐτορότατον,

πλαζόμενον σὺν μητερὶ φίλη λαὶ πατερὶ γέροντι,

παῖσι τε σὺν μηροῖς, λαγεμίῃ τὸν ἀλόχοον.

ἔχθρος

Sed progressus quispiam maneat firmus utroq; pedo
 Terra in fixo, labia dentibus præmordens:
 Femora & tibias inferne, nec non pectus humerosq;
 Lati clypei umbone comegens,
 Dextra uero manu ualidam hastam torqueat;
 Terribilemq; in capite cristam excutiat:
 Fortia aggrediens facta discat bellare,
 Nec à telis procul absit clypeum gerens.
 Sed congregiens quispiam, cominus longa hasta
 Vel gladio percussurus, socium sibi accipiat:
 Pedem pedi tungens, clypeumq; clypeo admouens,
 Nec non cristam crista, galeamq; aptans galea:
 Pectori q; obuerso pectore contra hostem pugnet,
 Vel gladij capulo, uel hasta prelonga arrepta.
 Vos autem leuis armaturæ milites sub scutis aliunde alijs
 Trepidantes, grandibus pugnate lapidibus,
 Hastasq; leues concorquete in hostes,
 Vestram prope armaturam permanentes.

Eiusdem.

Præclarum est, in prima acie si occidat
 Vir bonus, pro patria sua pugnans.
 At qui urbe sua pinguibusq; aruis relictis
 Mendicare cogitur, omnium est miserrimus:
 Cum chara matre uagans, & sene parente,
 Cumq; parvulis filijs, & adolescens uox.

ἐχθρὸς μετὸν γαρ τοῖσι μετέστησι οὐκ ἴηται,
ζητημοσιών τὸν εἰπων διὰ τὴν συγβρῆσιν.
αἰχίνει τε γάρ, λατὰ δὲ αὐλαῖρον εἶδος ἐλέγχει,
πᾶσα δὲ δέθυμια λαὶ λαπότης ἔπειται.
Ἴθ' δέ τως αὐδρός τοι ἀλωμάνυ διεμίσσῃ
γίγνεται, ὃ τὸν αἰθλὸν εἰς ὄπισθι τελέθει.
Θυμῷ γῆς πάσῃ τὴν σλε μαχώμεθα, λαὶ περὶ πάντων,
θύγατρων, φυγέων μηνέτι φειδόμενοι.
οἱ νέοι, αὖλαδε μάχεσθε πάρ' ἀλλήλοισι μενούτες,
μηδὲ φυγῆς αἰχρᾶς αἴρχετε, μηδὲ φόβον.
ἄλλα μέγαν ποιεῖτε λαὶ ἄλιμον σὺ φρεσὶ θυμὸν,
μηδὲ φιλοψυχεῖτε αὐδράσι μαχνάμενοι.
τὸς δὲ πάχλου τέρπεις, ωμὸν ἡπέτι γάνατε ἐλαφρά,
λαὶ λαταλέποντες φούγετε τὰς γέρανας.
αἰχρέμενον γαρ διὰ τὸ μετὰ προμάχοισι πεσόντας
λαῖδαι πρόσθε νέων αὖδρα παλαιότορεν,
ἄλη λαυκὸν ἔχοντα λαίρη, πολιόν τε γάνειον,
λαυμὸν ἀποπνέοντες ἄλιμον σὺ λιονίη,
αἰματόσητε αἰδοῖα φίλαις σὺ χρόσιν ἔχοντα,
αἰχράτε γέρανοις λαὶ νεκεσυτὸρ ιδεῖν,
λαὶ γέρανοις γυμνωθόντας νέοισι δὲ πάντες ἐπέοικοι,
σφρόντες τῆς ἕβης αὐλαῖρον αὔθος ἔχοντα.
αὐδράσι μετὸν θυητοῖσι μιδεῖν, ἐρατὸς δὲ γιανιξ
ζωὸς ἐὼν, λαλὸς δὲ σὺ προμάχοισι πεσὼν.
ἄλλα τις σὺ μιαβάτες μενέτω πασίν αὐμφοτέροισι
τυειχθεῖσι επὶ γῆς, χεῖλος ὁ μίδος μακάρ.

Τέλος τῶν Τυρταίου.

Inuisus namq; erit ad quoscunq; peruerterit,

Indigentia uictus et odiosa paupertate.

Genus suum infamat, et formam decoram turpat,

Omnis generis anxietas, et mala cum sequuntur.

Tandem sic errantem hominem nulla (decori) cura

Afficit, nec pudor ullus in posterum est ei.

At nos animo forti pro terra hac pugnemus, et pro libe-

Moriatur, ne quaquam uitæ parcentes. (ris)

O iuuenes, arctè inuicem iuncti pugnate,

Negi turpis fuge, aut timoris initium facite.

Sed magnum fortemq; concipite animo impetum:

Nec pugnantes aduersus hostes uitæ rationē habete.

Vetorganis autem, quorum genua non amplius sunt agilia

Grandæuis relictis ne fugite.

Turpe enim est, si in prima actie prostratus

Iaceat ante iuuenes vir senior,

Candidum iam habens caput, barbamq; canam,

Animans efflans fortem in puluere,

Cruenta charis manibus pudenda tegens,

Quæ oculis intueri et turpe et indignum est,

Et denudata corporæ iuuenes aut prorsus decet,

Vt pubertatis flos sit eis pulcher.

Viris quidem mortalibus, et mulieribus uisu amabilis

Est uiuus adhuc strenuus aut, si in prima uicie cecide-

Sed progressus ad pugnā q̄spīā māeat utroq; pede. (rit.)

Terræ infixo, labia dentibus præmordens.

Emis Carminum Tyrtei.

ms 3 EX

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

Queq; imitata suem est, hanc pondus inutile dicat.

Queq; canem, haec onus est graue moribus effera fœdis.

Que sed apem, illa domum assiduo regit apta labori,

Huius amice procul iucundas appetet edas.

Aliud eiusdem,

Curam rebus egens exerce fertilis agri,

Est ager, ut perhibent, ex quo tibi copia rerum.

Hoc quoq; Phocylidæ est: genus effert nobile multos,

Nec uerbis, nec consilio quos gratia tangit.

TYRTAEI, DE VIRTUTE militari.

Nec memor hunc referā, dignū nec laude putarim,

Vt ualeat cursu, lucta uirumq; probet.

Vt molem referat uastam, uiresq; Cyclopum,

Threicium boream cursor et anteceat.

Augeat ut plus huic Tithono gratia formam,

Vtq; Midæ, aut Cynaræ ditior æquet opes.

Tamalide Pelopi maiestas æquet ut illum,

Adrastoq; parem lingua diserta probet.

Deniq; laude uacet nulla: nisi et edere pugnus

Audeat, hic armis utilis esse nequit.

Sanguineas non sustineat, non cernere cedes,

Nec propè stans hosti conservat ipse manus.

Hæc uirtus, homines cui maxima gæmia debet,

Pulcrum hac iuuenire nihil esse potest.

Vir commune bonum est toti cum ciuib[us] urb[is];
 Martis opus primito qui gerit acre loco.
 Bellandi nil menet fugam suadente labores,
 Qui pro laude mori promptus, et arma subit.
 Hic socium confirmat, ut et cadat ipse sub armis,
 Ille graues pugnas, ille uir aptus adit.
 Unq[ue] fugam celerem hostiles agit oxyus alas,
 Sustinet et bellum fluctibus acer agi.
 Vnde cadens inter primos animæ euomit auras,
 Hac solet urbs, ciues laude, paterq[ue] frui.
 Gauciat huic pectus clypeum hasta secante rotundum,
 Thoracemq[ue] acie iam penetrante quatit.
 Hoc dolor acris agit iuuenes pereunte, senesq[ue],
 Vrbs desiderio totaq[ue] tacta gemit.
 Busto cuius honos manet, et sua fama nepotes,
 Natorumq[ue] genus sera propago trahit.
 Nec decus huic clari perit ullo nominis æuo,
 Quo, cum teritategit, nescius ille mori est.
 Quē Mars præstare, atq[ue] ausum huius adire tumultus;
 Pro patriæ orbe neci, progenieq[ue] dedit.
 Effugit haec quod si post acta pericula mortem,
 Victoria meriti gloria quanta manet?
 Hunc iuuenum magno dignatur honore, scnumq[ue]
 Turba, bonisq[ue] orcum pluribus usus adit.
 Hunc senio curauit confectum, ac laedere ciues
 Nolunt, et tribunus iusq[ue] fidemq[ue] uiros.

Versus.

383

Cedunt huic iuuenes uicini, huic canda senectus.
Sponie locum; ex sedem, cum uenit ille, suam
Istius ergo decet superare cacumina laudis,
Præsentiq; geri pectori Martis opus.

Alia Tyrtæi, aut Callini.

Quò uirtus uestra usq; iacet, uigor unde redibit
O' iuuenes, hostem nil tolerare pudet?
Ebria mens adeò est, ut uos in pace putetis
Nunc positos, bellis cum loca nulla uacant.
Ergo quis aduersum nunc arma capesset in hostem,
Et mittet moriens ultima tela manu?
Laus est pro patrijs armari maxima regnis
Adserat ut natos, coniugijq; decus.
Mors alias, non bella geras licet, imminet ultrò,
Cum Parcae statuunt, quem uoluere diem.
Muniti clypeo robustum pectus abeno
Obijciant hastas, cum furor arma mouet.
Lege licet nulli fatorum evadere mortem,
Sit soboles superæ stirpis alumna licet.
Pote minas belli, ex stridentia tela per auræ
Qui fugit, hunc prensum mors necat atra domus.
Sed nec amore pari urbs, nec desiderio excipit illum,
Laudem ceu populi totius alter habet.
Urbs desiderio quo tota iacent nec laborat,
Hunc ex semidis annuncrare solet.

Con

Ceuturris ante oculos altam quem penè tuentur;
Nam, multi poterant que minus, unus obit.

Alia Tyrtæi.

Quæ uos esse probene genus Herculeum, edite uiros;

Vobis ira Iouis nulla recusat opem.

Agnine stipatas ne formidate catorus,

Dirigit in primos ærea scuta uiros.

Temnute nunc animas, uitamq; efflare sub austro;

Quæs radij illustrant Sole micante, iuuet.

Martis opus dubio ferri lachrymabile casu

Nostis, ex hunc pugnas que iubet ira sequi:

Sæpe fugam uisi dare, sæpe reducere palmas

Estis, utroq; labor uos saturasse potest.

Ergo manent casus cunctis qui uiribus omnes,

Et, quos primus habet comminus ordo, petunt:

Horum se plures seruane, patriosq; penates,

Fracta metu uirtus robur mane trahit.

Actantam uim nemo potest aperire malorum,

Cam fœdo iungi quanta timore soleme.

Triste coacta metu dare terga sequacibus armis,

Et grassante leuem Marte subire fugam.

Prostratum in faciem quam uisu immane cadauer,

Cuius hiant multo uulnera dorfa, uiri?

Ergo pedem terris quis figat utrumq; manend:

Mordicus in fixo labraq; dente premat:

Crura, femurq; tegi, pectusq; humerosq; ualentest,
 Omneni umbone feram vim prohibente, decet.
 Dextra manus ualidam uibrando torqueat hastam,
 Terribilem cristam concutiatq; caput.
 Egregios belli quis discat obire labores,
 Nec teneat clypeum quanibil arma timet:
 Ille propinquantem ferri petat acius iecu
 Hostem, seu stricto sauciat ense suum.
 Etiam constipate pedem pede, scutaq; scutis,
 Ac galeas galeis ritè, iubasq; iubis.
 Consertoq; uirum iam pectore sternat humiliu,
 Dum capit aut hastam, seu ferit ense manus.
 At leuia est quorum labor hostibus arma minari,
 Grandis pugnaci spargite saxa manu.
 Spiculatum ualidis torquete polita laceris,
 Stances, tenet ubi rem cataphracta cohors.

Alia eiusdem.

Pulcra morilaus est in pugnantum agmine primo
 Illum, pro patrio qui gerit arma solo.
 At qui linquit agros patriam cum pinguis urbem
 Mendicans, graue nil huic magis esse potest.
 Qui cum matre cibos, canoq; parens per orbem,
 Cum natisq; suis, coniugioq; petit,
 Hoc uelut hoste pauent, quoscunq; frequentat, amici,
 Paupertas odio cuilibet esse facit.

Et genus illa graui, formamq; pudore fatigat;

Nullus honor illam, tristia multa manent.

Hoc miser esse modo qui corpit, ad omne laborat

Tempus, & huic homines ferre uerentur opem.

Ergo animo patriam forti, natosq; tueri,

Nec fragili uite parcere iure decet.

Viribus oiuuenes iunctis nunc edite pugnam,

Nemo metu turpem tenet iniire fugam.

Præsensi uirtus animo nunc concitat tranq;

Prælia non uitæ linquere cogat amor.

Nec uiros, quorum nunc membra semilia languent;

Desertos sociæ turba relinquat opis.

Est uisu, quia foedum, acies quem prima tenebat,

Ance pedes fusum cede iacere senem.

Cui caput est niueum, canis cui barba renidet;

Lumine quem cassum, & robore puluis habet.

Quiq; cruentam manu atrectante virilia condit,

Nil oculis illo foedius esse potest,

Corpore si nudo iacet. Acrem atate iuuentam

Omnia, dum ualeat hæc flore uigilie, decent.

Vt spectare uir banc uirtutem, & foemina posset,

Ordine uir primo non sine laude cadit.

Ergo pedem terris quis figat utrumq; manendo

Mordicus infixo labraq; denee premat.

Solen

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

Ex eodem.

*Ipse suo regno ditioneque; continet omnes,
Nec gerit imperium tantum ex mortalibus ullus:*

Eiusdem Solonis.

Omnibus atque uiris mens est obscura deorum.

Eiusdem.

*Legibus his oro primum rex Iuppiter adsit:
Fortunamque; ferat fœlix, nomenque; secundet.*

Apollo ad Solonem.

*Puppe gubernator media stans dirige cursus:
Subsidio multi uenient, ne differ, Athenis.*

Eiusdem Solonis.

*Grataque; sunt Veneris nobis, et dulcia Bacchi,
Quaeque; uiris Musæ munera leta ferunt.*

Eiusdem.

Dum propero ad senium, discere multa libet.

Finae carminum Solonis.

E' TYRTAE O. CLAVD. MON

sello interprete.

Non ego uel cursus, uel clare nomine lucta;
Commemorare uirum nec celebrare uelim;
Nec si corporeis Cyclopas uiribus æquet,
Et celerem currens ante uolet boream;
Nec si Tithono fuerit formosior ipso,
Sitque; Mida longè ditior, aut Cimyra:

D

Nec A

Nec si uel Peleope audaci mage regius essem,
 Linguaq; Adrastæo plena lepore fluat.
 Nec si laus omnis foret huic, nisi bellica uirtus:
 In bello quoniam strenuus esse nequit:
 Si non sustineat cædem spectare cruentam,
 Conserat et denso primus in hoste manum.
 Illa quidem uirtus, atq; optima præmia ferri
 A' iuuene ingenti nec sine laude solent.
 Spes et fida salus populi est totius, et orbis,
 Qui primos inter continuas armas gerit.
 Nec fugere omnino didicit, nec uertere terga,
 Audaci est animo: cuncta pericla subit.
 Hortaturq; mori socium et discrimina ferre,
 Ille uir in bello strenuus unus erit.
 Iamq; hostile premens magna ui contudit agmen,
 Rexit et arbitrio nobile Martis opus:
 Act tandem occubuit confossum in ordine primo,
 Nobilitans patriam, nobilitansq; patrem,
 Postquam ictus crebros dissecto umbone recepit,
 Vndiq; vulneribus saucia membr. gerens:
 Illum omnes pariter deflent iuuenesq; senesq;
 Et summa exequias urbs pietate facit.
 Multus honor tumulo, natisq; rependitur eius,
 Et soboli illorum, quæ genus inde trahet.
 Non decus illius, celebris nec fama peribit:
 Immortalis enim est, si tlicet in tumulo,

Quisquis

Sententiæ?

419

Quisquis in arma ruens, nec saeuo à Marte recedens;

Pro patria et natis fortiter occiderit.

Si uero incolumis mortem uitarit acerbam,

Rerituleritq; sua parta trophya manu,

Illum omnes pariter decorant iuuenesq; senesq;

Et bona percipiens plurima lætus obit.

Affectus senio toti gratissimus urbi est,

Prorsus et hunc ipsum lædere quisq; cauet.

Turba senum iuuenumq; loci concedit honorem;

Nullus et equalis se equiparare uelit.

Ergo aliquis tantæ uirtutis tangere culmen

Conetur, toto pectore bella petens.

Eiusdem uel Callini.

O' iuuenes, quid uult sibi tanea ignavia? ubi nam

Sunt animi? num de finitimiis rubor est

Segnitem ob uestram secura pace potiri

Creditis, at bello patria tota tremit.

Quilibet audacter mauortia surgat ad arma,

Atq; aliquis moriens ultimata tela uibret.

Pro patria pulchrum est natisq; et coniuge chara

Pugnare, et ualida bella ciere manu.

Mors aderit, cum fata uolent. iam quis mihi recta

Prodeat in pugnam, cum citò cœpta fuit,

Tollens terribili gladium uirtute, tegensq;

Fortia prægrandi pectora sub clypeo:

Effugere haud ulli mortem conceditur, et si

A superis ortum duceret ipse suum.
 Saepè quis à bello, telisq; reuersus, et hoste,
     Repperit in proprijs ædibus exitium:
 Nec tamén hic gratus populo est, nec amabilis ulli:
     Illum autem deflet, cum iuniore senex.
 Quippe sui desiderium post fata relinquit
     Fortis, at in uita est semideo similis:
 Conspicitur siquidem ueluti fortissima turris:
     Nam que multi agerent, omnia solus agit.

Eiusdem.

Alcide sed enim genus insuperabile, forti
     Este animo: nondum flexa Iouis facies.
 Vos ne turba uirūm, densus ne terreat hostis:
     Omnis in aduersos obvia tela gerat.
 Inuisamq; adèò statuens abrumpere uitam,
     Præcipiti cursu malit abire semel.
 Nostis enim quām sint horrentia prælia Martis,
     Nostis et armigera quanta sit ira deæ.
 Terga cecidistis partim, partimq; fugati
     Estis, et experti scitis utrumq; sati.
 Qui perstant simul, et primi certamina tentant.
     Audentes animo cominus arma sequi,
 Perpauci moriuntur, et à tergo agmina seruant.
     Ast hominis timidigloria tota perit.
 Vix mala quis uerbis perstringere singula possit,
     Que uir, qui in bello turpi ageſſit, habet:

Nempe

Nempe ingens ignominia est, fugitare parantis

Lethali gladio terga secare uiri.

Turpe et puluercq; stratum tellure cadauer,

Dorsa gerens crebris saucia vulneribus:

Progrediens aliquis maneat pede firmus utroq;

In terra, stricto denee labella premens:

Et latum obijciens clypeum protendat ad ictus,

Quis emora, atq; humeros, pectus et omne tegat.

Atq; manus dextra robustam torqueat bastam,

Et summo pendens uertice crista tremat.

Fortiter arma mouens, bellandi exerceat artem:

Nec procul à telis perstet habens clypeum.

Congrediens aliquis gladium uibrando, uel bastam,

In pugnam, socium cominus accipiat.

Cum pedibusq; pedes, cum scutis scuta coaptans,

Cum crista cristam, cum galea galeam.

Et pectus iungens cum pectorc, pugnet in hostem.

Sive tenens bastam, sive tenens gladium.

At uos, qui leuibus nuditrepidatis in armis,

Grandia præualida mittite saxa manus.

Atq; hostes conrateretes torqueat sagittas:

Nec quis ab armatis ausit abesse uiris,

Eiusdem.

Gloria magna uiri est, qui primas anæ phalangas

Occubuit, patriæ nomine bella gerens.

At miserum est, aliquis patria cum pulsus et agris,

Mendicans uictum quærit ubiq; suum.

Et chara cum matre, sene & genitore uagatur,

Vxorem iuuenem & pignora parua trahens.

Namq; odiosus erit, quamcunq; migrarit in urbē,

Vt qui pauperiem pergraue gestet onus.

Et genus infamat, & forme turpat honorem.

Deniq; & anxietas & dolor omnis adest.

Atq; uiri tandem per tot uiscrimina tracti

Quis pudor? aut que animum tangere cura potest?
Has nos pro patria, & natis moriamur in armis,

Nec uitam metuat perdere quisq; suam.

O' iuuenes propè conserti Mauortis obite

Prælia, nec turpi uertite terga metu;

Audaces quin esse animis, & pectore forti,

Iner pugnandum nec sit obire graue.

At quis iam nec membra uigent, et quassa pedum uis,

In bello pudeat deseruisse senes.

Infame hoc & turpe nimis, iuuenum ante cateruas,

In primis senior, si cadat agminibus:

Canos iamq; gerens barbae, capitisq; capillos,

Exhalans animam pulucream per humum:

Atq; tenens manibus respersa cruore pudenda,

Cernenda iratis non nisi luminiibus.

Omnia persimilis iuueni, conamine magno.

Vt pubertatis flos sibi detur, agit.

Ule oculis hominum gratus, dum nuntiabitur.

Sententiae.

43

Strenuus at primis cæsus in agminibus.
Progredivs aliquis maneat pede firmus utroq;
In terra, stricto dente labella premens.

E' NAV MACHIO, SIM.

Vallamberto inter-
prete.

Expertem ueneris satius mansisse, pudore
Indomito, & puris meditari gaudia curis;
Atq; utero nullum graudanit tollere pondus,
Lucinae & duros non formidare labores.
Ast in fœmineo reginam accumbere cœtu,
Mensis eo uitæ mittentem lumina, uerum
In qua connubium pulchrumq; iugatur, & in qua
Diuinis claros monitis parit obsita sensus.
Quod si te ignotæ uitæ subit alta cupido,
Dicam equidem prudens, qua ratione secundis
Hanc ducas nauem uentis, ac pectore læto.
Hic tibi sit coniux quem decreuere parentes.
Viues, si fueris prudentem nacta, beatè.
Si nescius, hunc animo fas est tolerare libenter.
Quod si quid suadens prudenti fuderit ore,
Obsequitor. morum nec sit discordia, blandis
Ac potius uerbis tristes huic exime curas.
Est indignanti coniux doctrina marito.
Ille foris tractet que possit munera rerum.
Ipsa domus custos priuatam suscipe curam.

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Une ou plusieurs pages ont été volontairement omises ici.

Dolor & calamitas. Si mihi tribuit fidem,
Se nullus ultro cruciet indulgens malis,
Animum tenaci nec dolore exerceat.

Eiusdem.

Homo cum sis, nihil assere stabile.
Nec ubi uideris hominem, certa
Spacia etatis promitte. etenim
Muscae uolucris res in morem
Inconstancia rotat humanas.

Eiusdem.

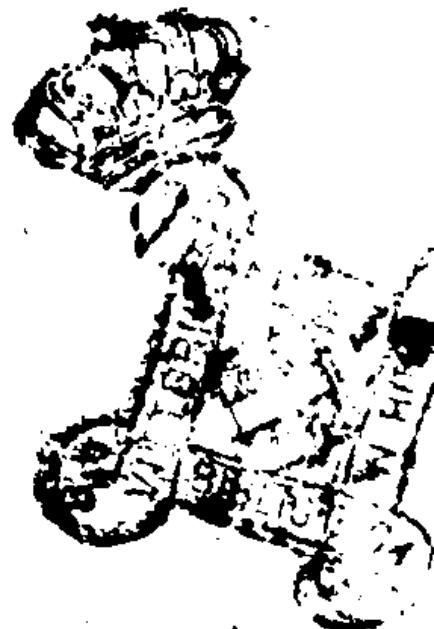
Nec ullus expers criminis nec mortis est.

Eiusdem.

Vt arma fugias, fata non fugies tamen.
Eiusdem.

De luce casis cor memoriam non supra
Vnum tenebit, si cor habeamus, diem.

F I N I S.

FRANCOPVRTI, EX OFFICINA
Ludouici Lucij, Anno Salutis hu-
manæ M. D. LXIII,
Mense Septembri.